

Силабус курсу

«Тернопольская студия»

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»
Кількість кредитів – 3
Рік підготовки, семестр – 4, 8 семестр.
Компонент освітньої програми: обов'язковий.
Дні занять: згідно з розкладом занять, з можливістю дистанційної роботи на платформах Google Meet, або ZOOM.
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи.

Мова викладання: українська

Керівник курсу

Окаринський Володимир Михайлович, кандидат історичних наук, доцент

Контактна інформація: okarynskyu@tnpu.edu.ua; volodokar@gmail.com; тел.: +380 93 058 1829.

Опис дисципліни

Місто Тернопіль має дуже багату і різноманітну історію та культуру, однак ще досі слабо досліджену в науковому плані (за винятком окремих наукових проблем). Існує велике зацікавлення, як серед звичайних мешканців міста, так і поміж студентів-істориків, минулим міста, його простором, серед якого вони перебувають. Практичний вимір цієї дисципліни полягає в здобутті навиків роботи з різними джерелами: візуальними, усними, речовими, документальними, так і в популяризації історії міста серед громади міста та гостей Тернополя (наприклад, у екскурсійній діяльності). В перспективі — дослідницькі проекти та установи, на які є запити в міста і які потребують підготовлених фахівців.

При засвоєнні курсу студенти-історики повинні поглибити свої знання з вітчизняної та світової історії, збагативши їх місцевим матеріалом, ознайомитися з різними інтерпретаціями історичних подій та процесів. Унаслідок цього курс покликаний формувати науковий світогляд кожного студента, його неупередженість як дослідника минулого, а також патріотизм.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки істориків, археологів, вчителів історії та суспільно-гуманітарних

дисциплін, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
лекції	семінарські заняття	самостійна робота			
3	2		Тема 1. Історія досліджень минулого Тернополя. Джерела та ресурси з історії міста	Через синтетичний матеріал (історія, археологія, лінгвістика, антропологія) актуалізувати синтетичний науковий напрям «тернополістика» (tarnopolica).	Питання, проблемні завдання, презентація
3	2		Тема 2. Околиці Тернополя в доісторичний період. Заснування Тернополя і його будівничі	Вивчити найраніші джерела розвитку міста. Окреслити урбанізм ранньомодерної доби і головні принципи тогочасного містобудування.	
2	4		Тема 3. Тарнополь в другій половині XVI – середині XVII ст.: з Ренесансу в Бароко	На тлі української і світової історії визначити чинники, які визначали розвиток міста, в т.ч. й перепони на цьому шляху	Питання, проблемні завдання
2	4		Тема 4. Тарнополь в	З'ясувати чи могло місто мати	Питання, проблемні

			другій половині XVII –XVIII століттях: торгівля, магнати, рококо	іншу долю і яка роль магнатів-власників. Реконструювати образ «галантного» та іншого Тернополя	завдання, презентація, тести
2	2		Тема 5. Австрійський Тарнополь: окружене і «вільне королівське» місто. Відродження самоврядування і культурні проєкти	Виявити як місто ставало полікультурним, і як завдяки австрійській адміністрації місто отримало нові, інакші, стимули до розвитку	Питання, проблемні завдання, презентація
2	2		Тема 6. Від Великої («прекрасної») епохи до Великої війни. Українська революція.	Простежити як масштабні події світової історії знову кардинально змінили місто. Виявити переломлення долі людей, які випадково опинялися у прифронтовому місті.	Питання, презентація
2	2		Тема 7. Міжвоєнний воєводський центр і «фортеця Тарнополь»: між війнами і під час Другої світової.	Вивчити багату спадщину громадських, культурних і економічних ініціатив міста, як від занепаду приходили до достатку. Роозглянути як тоталітаризм перетворив місто на фрагмент «кривавих	Питання, проблемні завдання

				земель».	
-	2		Тема 8. Новий радянський Тернопіль і «файне місто» в незалежній Україні	Простежити трансформацію міста, як можна стати феноменом із загумінку в умовах радянських і пострадянських умовах. Визначити можливі перспективи розвитку міста.	Питання, проблемні завдання, презентація, есей
16	20				

Формування програмних компетентностей

Індекс в	Програмні компетентності
Загальні компетентності	
ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК9	Здатність бути критичним і самокритичним.
Фахові компетентності	
ФК1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
ФК9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ФК12	Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.
Програмні результати навчання	
ПРН 6.	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії
ПРН 9.	Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України

ПРН 12.	Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій та спільнот.
ПРН 15.	Знати особливості відповідних історичних подій на Тернопіллі та використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 16.	Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації регіональних особливостей історичного процесу.

Літературні джерела

Документи:

1. *Locasio oppidi Tarnopolie* // Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Metryka Koronna. Ks. 61. 290–292 v.

Енциклопедії:

2. “Журавлина” книга. Тернопільська українська західна діаспора: Словник імен. Т., 1999. ч. 1; Т., 2001. ч. 2.
3. Тернопільський Енциклопедичний Словник (ТЕС): у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004–2010. Том 1. А–Й. 2004; Том 2. К–О. 2005; Том 3. П–Я. 2008; Том 4 (додатковий). 2010.
4. *Балабанъ М.* Тарнополь // Еврейская Энциклопедія. Сводъ знаній о єврейств.. и его культур.. въ прошломъ и настоящемъ / Подъ общей редакціей Д-ра Л. Каценельсона. Томъ 14. Сараєво–Трани. (Съ иллюстраціями и картами). С.-Петербургъ: Изданіе Общества для Научныхъ Еврейскихъ Изданій и Издательства Блокгаузь-Ефронъ, Б. д.– С. 760–761.
5. *Бармак М., Бармак О.* Наш край — Тернопільщина (на допомогу вчителю та учням). Тернопіль, 1998. 168 с.
6. *Бѣлинскій П.* Місто Тернополь и его околиця // Rocznik kółka Naukowego Tarnopolskiego za rok 1893. Tarnopol, 1894. С. 67–121.
7. *Бойцун Л.* Тернопіль у плині літ. Історико-краєзнавчі замальовки. Тернопіль: Джура, 2003. 392 с.
8. *Вишневецький Ю.* «Здесь был город Тарнополь» // Тернопільська газета. 2003. 23–29 квітня. № 17 (382). С. 6.
9. *Гаврилюк О., Крочак І., Петровський О.* Тернопіль: сторінки минулого і сьогодення. Тернопіль: Вид-во Астон, 2010. 120 с.; іл.
10. *Гулько Я.* Де поділася вулиця Тарновського? // Тернопіль вечірній. 1993. 22 вересня. С. 3.

11. *Дуда І. М.* Тернопіль. 1540–1944. Історико-краєзнавча хроніка. Частина І. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2010.
12. *Дуда І. М., Мельничук Б.І.* Тернопіль. Що? Де? Як?: Фотопутівник Київ: Мистецтво, 1989 . 239 с.: іл.
13. *Ельгорт Б. Б., Лопата В. Г., Чернявський Ф. Ф.* Тернопіль. Історико-краєзнавчий нарис. Львів: Каменяр, 1979. 84 с.: іл., 23 л. іл.
14. *Історія міст і сіл Української РСР: В 26 тт. Т. ХІХ: Тернопільська область / Нечай С. П. (голова редкол.).* Київ: Інститут історії АН УРСР, 1973..
15. *Кордуба І.* Тернопіль // Тернопіль. 1993. № 1. С. 39–43; №2. С. 29–30; 1995. №1. С. 50–53.
16. *Кравченко О.* Хроніка міста Тернополя // Шляхами Золотого Поділля. Тернопільщина і Скалатщина. Регіональний історично-мемуарний збірник. Том ІІІ. Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1983. С.14–20.
17. *Лесик О. В.* Замки та монастирі України. Львів, 1993.
18. *Лавренюк В. А.* Дещо з маловідомих сторінок історії міста Тернополя // Тернопілля'95. Регіональний річник/ Тернопіль, 1995. С.16–21.
19. *Малевич А. П.* Збараж. Історико-краєзнавчий нарис. Львів, 1984.
20. *Окаринський В.* Доктор Володимир Лучаковський («Лучаківський») (1838–1903) — громадський діяч, перший українець — бурмістр королівського міста Тарнополя (Тернополя): постать в контексті доби // Україна–Європа–Світ: Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини / Гол. ред. Л. М. Алексієвець. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. Вип. 5. Ч. 1. С. 172–186.
21. *Окаринський В.* «Іоанн з Тарнова» — Ян Амор ІІ Тарновський (1488–1561), граф, великий коронний гетьман, воєвода руський, засновник міста Тернополя, як ренесансна людина в контексті доби // Українська історична біографістика: забуте і невідоме / За редакцією проф. М. М. Алексієвця. Част. 2. Тернопіль: ТНПУ, 2008. С. 33–46.
22. *Окаринський В. М.* Постать засновника Тернополя «Іоана з Тарнова» — Яна Амора Тарновського (1488–1561) за матеріалами зарубіжної та вітчизняної історіографії // Наукові записки ТНПУ імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. Тернопіль: ТНПУ, 2007. Вип. 1. С. 10–14.
23. *Окаринський В.* Проблема збереження історичної пам'яті у свідомості мешканців міста Тернополя: минуле і сучасне // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І. Зуляка. Тернопіль: ТНПУ, 2010. Вип. 2. С. 272–282.

24. *Окаринський В.* Тернопіль: місто, люди, історія (від давнини до 1991 року). Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2017, 512 с.:іл.
25. *Оріховський С.* Життя і смерть Яна Тарновського (переклад В. Литвинова) // Українські гуманісти епохи відродження. Антологія. Т. 1. К., 1995. С. 254–293.
26. *Петровський О., Гаврилук О., Окаринський В., Крочак І.* Тернопіль / Tarnopol: історія міста. Тернопіль: Вид-во Астон, 2010. 216 с.: іл.
27. *Терлецький О.* Історія фондації князя Острожского в Тернополи // Василь Константин князь Острожский. II. История фондації князя Острожского в Тернополі. Тернопіль, 1909. С. 35–46.
28. *Тернопілля: сторінки історії.* Тернопіль, 1995.
29. *Чубатий М.* Історія Тернополя та Тернопільщини // Шляхами Золотого Поділля. Філадельфія, 1960. С.17–58.
30. *Шляхами Золотого Поділля. Тернопільщина і Скалатщина.* Регіональний історично-мемуарний збірник. Том III. Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1983.
31. *Шляхами Золотого Поділля. Регіональний збірник Тернопільщини.* Т. 2. Філадельфія, ПА: Видання комітету «Тернопільщина», 1970.
32. *Ювілейна книга Української гімназії в Тернополі. 1898–1998.* Т.–Л., 1998.
33. *Бармак М. В.* Тернопілля з 1914 по 1938 роки / М. В. Бармак // Тернопілля: сторінки історії. Тернопіль, 1995. С. 130–149.
34. *Гонтар Т. М.* Тернопілля після поділів Польщі. Скасування панщини (1796–1848 рр.) // Тернопілля: сторінки історії. Тернопіль, 1995. С. 107–118.
35. *Грищук М. В.* Тернопілля у повоєнний час // Тернопілля: сторінки історії. Тернопіль, 1995. С. 150–161.
36. *Гуцал П. З.* Тернопільщина в першій половині XVII століття // Тернопілля: сторінки історії. Тернопіль, 1995. С. 83–97.
37. *Ситник О. С.* Пам'ятки кам'яної та мідно-кам'яної доби на Тернопіллі // Тернопілля: сторінки історії. Тернопіль, 1995. С. 5–24.
38. *Шумська В., Шумський І.* Тернопілля в другій половині XIX ст. на початку XX ст. // Тернопілля: сторінки історії. Тернопіль, 1995. С. 119–129.
39. *Остап'юк Б.* Давній Тернопіль: Іст. нариси, постаті, картини хліборобської праці, традиційні святкування, спогади. Маямі–Торонто: Земляцьке об'єднання «Тернопільщина», 1984. 208 с.
40. *Попович В.* Вся правда про тернопільський “матч смерті” "TARNOPOL" UKRAINE –"LUFTVAFFE" DEUTCHLAND 1:0 (0:0) //

- Номер один. 2007. 4 квітня. №14 (79).
41. *Стецько В.* Володимир Лучаківський в історії Тернополя // Наукові записки / Терноп. обл. краєзн. музей. Т., 2003. Вип. 3. С. 90–96.
42. *Baliński M., Lipiński T.* Starożytna Polska pod względem historycznym, geograficznym i statystycznym opisana. Warszawa, 1845. t. II, cz. 2. s. 733–735.
43. *Bauer J.* Jak powstał staw Tarnopolski? // Głos Polski. Tarnopol, 1933. 29 stycznia.
44. *Blicharski Cz. E.* Tarnopol w latach 1809–1945: od epizodu eposu napoleońskiej do wypędzenia. Biskupice, 1993. 351 s., 21 tabl.
45. *Blicharski Cz. E.* Tarnopol zatrzymany w kadrze pamięci. Zabrze, 1992.
46. *Bogatyński W.* Hetman Tarnowski 1488–1561. Kraków, 1913.
47. *Dworzaczek W.* Hetman Jan Tarnowski. Z dziejów możnowładztwa małopolskiego. Warszawa: Instytut Wydawniczy Pax, 1985.
48. *Fricke G.* “Fester Platz” Tarnopol 1944: Einzelschriften zur militärischen Geschichte des Zweiten Weltkrieges. Freiburg, 1986.
49. *Leniek J.* Przywileje królów i właścicieli miasta Tarnopola, znajdujące się w archiwum miejskim. // Rocznik kółka Naukowego Tarnopolskiego. Tarnopol, 1892. T. I. – S. 14–65.
50. *Przewodnik* po Województwie Tarnopolskim. Tarnopol, 1928.
51. *Rocznik* Kółka Naukowego Tarnopolskiego. Tarnopol, 1892. t. I; 1894. t. II; 1895. t. III.
52. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Tom XII: Szlurpkiszki – Warłyńka. 1892. 960 s. S. 187–195.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за кожен семестр курсу розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-8) усне опитування, письмові завдання	40
Модуль 2 (теми 9-16) усне опитування, завдання, есе	40
Екзамен — усне опитування, письмові завдання, тестові завдання.	20

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Дуже добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

До Силабуса також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст семінарських робіт
- 3) Завдання для модульного контролю
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE.